

Posudek oponenta bakalářské práce

Autor, název, místo, vedoucí práce, rok, rozsah práce:

Karolína Burdová, Obraz Elišky Rejčky v české beletrii. Bakalářská práce Katedra dějin a didaktiky dějepisu, Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, Prof. PhDr. Kateřina Charvátová, CsC., 2014, 50 stran textu

Hodnotící kritéria

	<i>splňuje</i>	<i>splňuje z větší části</i>	<i>splňuje z menší části</i>	<i>nesplňuje</i>
Problematika a cíl práce jsou zformulovány a odpovídají zadání a názvu práce.		x		
Metody využití autorem jsou adekvátní vzhledem k cíli práce a tématu.				x
Autor se opírá o relevantní prameny a literaturu.			x	
Struktura práce je vyvážená a logická.			x	
Zpracování vykazuje rysy originality a vlastního přínosu.				x
Práce je prosta gramatických a stylistických chyb.		x		
Práce je psána kultivovaným odborným jazykem za použití správné terminologie.			x	
Autor správně cituje.				x
Autor nic podstatného neopomenul (obsah, úvod, závěr, seznam pramenů použité literatury, anotace v češtině a cizím jazyce, rozsah odpovídá zadání).		x		

Celkové hodnocení (slovně)

Autorka za téma práce zvolila obraz Elišky Rejčky v české beletrii. Práce se nejdříve zabývá reálným životem, jak jej popisuje odborná literatura. Dále je rozebíráno šest románů, v nichž po stručném představení autora následuje vypsání Eliščina příběhu, jak je v románu zachycen.

S případnými historickými odchylkami a nepřesnostmi. To je jeden z cílů, který si autorka vytkla: zkoumat „chyby, které udělali autoři vůči historii“ (s. 7). Popis každého rozebíraného románu je zakončen zachycením obrazu Elišky, jak ji autor vykresluje, jaké rysy jí dává. Závěrem celé práce (až příliš stručným) je shrnutí obrazu Elišky a také jednotlivých kvalit zkoumaných knih co by historicky (ne)přesných, a zhodnocení, „zda by tyto knihy mohly být užitečné k přiučení se o tomto období“ (s. 7–8).

Je škoda, že se práce zastavila jen u zkoumání historických chyb a nepřesností v beletrii. Ve většině takových pozorování dojdeme k výsledku, že se autoři beletristických knih drží základních fakt a odchylují se tu v letopočtech, tu v některých detailech příběhu, který historie nezná a v pramenech dochován není. Pro beletrii zcela legitimní postup. Zajímavější by bylo ptát se například, kde se od historie odchylují a proč, zda je nebo není to u všech stejné, kde si musejí pomáhat fiktivními příběhy, zda to má vliv na celý příběh nebo obraz Elišky, který při tom formují.

Odhlédneme-li od pojetí práce, je nutné vytknout autorce řadu jiných věcí. Zpracování doby Elišky Rejčky mohlo být kvalitní kompilací, kde autorka ukáže svoji schopnost práce s odbornou literaturou. Na začátku chybí alespoň v poznámce stručný úvod o dosavadním bádání o Elišce Rejčce a její době. Poznámky obecně jsou spíše přívěškem než funkční částí textu, řada z nich je vzhledem k zaměření textu spíše nepodstatná (např. pozn. č. 5), na druhou stranu chybí odkazy nebo vysvětlení událostí souvisejících s královnou (s. 10, přijetí jména Alžběta – zdroj Zbraslavská kronika).

Text samotný sice vychází z řady odborných publikací, vždy je vybrán jako zdroj dané informace jen jeden. A to je dění po vymření Přemyslovců a vůbec prvních dvaceti let 14. století rozhodně bohaté na nejednoznačné události, které řada historiků hodnotí jinak. Právě k tomu by dobře posloužily poznámky pod čarou se stručným uvedením, že ta či ona událost je jinde interpretována jinak. Jsem si vědoma, že předkládaná bakalářská práce nemá za cíl popsat dobu Elišky Rejčky do detailu, ale alespoň náznak toho, že si je autorka vědoma, že historie nebyla tak černobílá a jednoznačná, jak ji předkládá, by byl více než vhodný. Při pohledu do seznamu použité literatury zůstala stranou řada děl, které by tento pohled mohly rozšířit (základních o době i jednotlivých statí týkajících se jen Elišky, např. ze sborníku o Chrámu svatého Ducha a královně Elišce Rejčce; studie Z. Hledíkové či K. Charvátové).

Stěžejní částí je rozbor šesti beletristických děl. Nedozvíme se, jak byl výběr proveden. Jedná se o všechny práce o Elišce, nebo byl zvolen nějaký blíže nespecifikovaný klíč? Při porovnávání historických faktů a příběhů v knize autorka nijak nereflexuje, že je nutno pohlížet také na to, kdy daná kniha vyšla. A to v prvním vydání, což zmiňuje jen u Kratochvílových Lásek královských (ne už tak v hodnocení, s. 48), u díla Neužila či Vaňkové již ne. A jaké bylo tehdy poznání a výklad dané doby. I to by mohlo mít na použitá historická data a výklad dějin vliv. Bylo by zajímavé se podívat, zda se za těch více než 40 let, které dělí nejstarší a nejmladší zobrazení Elišky, pohled na ni proměnil. Ke Kratochvílově dílu dodává: „Mnohdy chybí spousta detailů, které by dodaly knize na větší historičnosti a zajímavosti.“ (s. 22) A stál by vůbec autor o větší historičnost? Vždyť psal beletrii. Navíc příběh Elišky Rejčky byl v jeho díle jeden z mnoha, nemusel vypisovat všechny detaily, pokud nepotřeboval.

Jediným povedeným rozbohem je shrnutí Radostného údělu vdovského (s. 26). Zde autorka dochází k závěru, že se jedná spíše o literaturu populárně naučnou a proč. Zde je vidět samostatné přemýšlení nad textem. Je sice vynechána charakteristika postavy u Šarochové, ale vlastní uvažování je pro bakalářskou práci hodnotnější než výčet a popis převzatý z jiného díla. Tu a tam se objevují věty s vlastními úsudky a postřehy (např. hodnocení výskytu Griffiny v Neužilově díle, s. 43), je jich však jako šafránu.

Pro stanovené cíle našla autorka jen velmi jednoduché odpovědi. Shrnula pohled beletrie na postavu Elišky Rejčky. Bez dalších otázek, které to vyvolává, a které byly naznačeny výše. Shrnula odchylky od historických faktů, většina autorů pracuje s přesnými daty a událostmi. I tato část by si zasloužila opravdový rozbor, nikoliv konstatování, že většinou je vše v pořádku. Jsou popisována konkrétní data a životopis Elišky (hlavně snadno dohledatelné letopočty), jak je to s dějem, který to

vše obklopuje, např. dozví se čtenář reálné informace o každodennosti ve středověku, cestování, výchově dětí apod? Třetí z cílů – možnost využití díla – dle autorky do určité míry v hodinách dějepisu. I tady by se jistě dalo najít více využití, od vzbuzení zájmu o historii u čtenáře, po sehrání divadla nacvičeného žáky dle určité epizody.

Podobně jako se autorka zabývá tím, co v knize je, je nasnadě otázka, co v knihách není. Např. ta část života, kterou Eliška prožila v Brně. Je-li opravdu vynechána, lze říci proč?

Nelze nevytknout ani řadu formálních chyb či alespoň doporučení: Buď sjednotit jméno hlavní postavy, nebo alespoň hned na začátku vysvětlit, s jakými formami Eliščina jména se setkáme a proč. Historik ani student historie by neměl přejímat informace z neověřených zdrojů, kterým je citovaný web genealogy.euweb.cz nebo další webové stránky. Kromě již vytčené nedostatečné práce s poznámkovým aparátém si nedala autorka ani práci s abecedně seřazeným seznamem pramenů (nehledě na nejednotnost v citaci děl, která provází celou práci).

Většina textu budí dojem encyklopedického přehledu s kusými až útržkovitými informacemi. Navíc je text členěn do odstavců často jen po jedné větě a to nijak rozvitě. Jazykové výtky výjimečně nemusejí začínat překlepy či hrubými chybami, těch je v textu výjimečně minimálně, za což je potřeba autorku pochválit. Menší množství gramatických chyb je vyváženo stylistickou chybovostí. Například používání stupňování přídavných jmen, resp. užití ve větné vazbě („dívá se negativněji“ (s. 47) – chybí pokračování „než ...“) a některá nepochopitelná spojení: „politika [Richenzy] je platná, ...“ (s. 12).

K typografickým výtkám patří hlavně nejednotnost v poznámkovém aparátu (velká malá písmena na začátku, chybějící tečky na konci, nejednotné citace, kde jsou tečky a čárky zcela libovolně někdy i vedle sebe) a psaní rozsahu let – vždy s pomlčkou a bez mezer mezi ní a čísly.

Navržená známka:

Vzhledem k uvedeným výtkám nedoporučuji práci k obhajobě.

30.12.2014

Mgr. Radka Těšínská Lomičková, PhD.

Datum

Podpis oponenta práce